ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ – ГР. РАЗГРАД
п.к. 7200, гр. Разград, бул. „Княз Борис“ № 62 | тел./факс: 084/66-27-07
мобилен тел.: 0877 523 313 | e-mail: ourazgrad@vlevski.com

УТВЪРЖДАВАМ
НЕЛИ СТОЯНОВА
ДИРЕКТОР

Процедура и правила за действие в ситуации при конфликт в семейството на ученици ОУ”ВАСИЛ ЛЕВСКИ”, ГР.РАЗГРАД

Настоящите правила
са приети с решение на Педагогическия съвет - Протокол №1/15.09.2026 г.,
утвърден е със Заповед № РД -08-071/ 15.09.2026г. на
директора на училището.

Настоящите правила имат за цел прилагането на цялостен училищен подход,

полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на емоционални сътресения у ученици и създаване на сигурна училищна среда.

I. Задължения на класния ръководител

1.Сигнализира координатора за организиране и координиране на процеса на осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в училището при идентифициран проблем у поведението на ученик, свързано с влошени взаимоотношения между родителите и риск за ученика.

Сигналът може да бъде подаден писмено, както и по телефон до директора/координатора.

2. Координаторът провежда среща със страните, имащи отношение и изготвя протокол.

3. Предприема действия с оглед изискванията на Практическите насоки на ДАЗД.

4. Изготвя се становище на психолог/педагогически съветник в училище за необходимостта за предприемане на действия за обхват за личностна подкрепа на ученика.

II. Задължения на родителите в ситуация на конфликт

1. Писмено информиране на директора от родители, при които е налице спор за упражняване на родителски права над дете. Уведомителното писмо**/**декларация следват да бъдат придружени със съответните документи (влязло в сила бракоразводно решение или привременни мерки от съда, мерки за защита, споразумение и т.н.). Информацията е необходима, за да се удостовери кой от родителите има или няма право да взима детето от училище, да получава информация за неговото физическо и психическо развитие, да провежда срещи с детето на територията на училището.

2. Да предоставят актуална своевременна информация на класния ръководител или ръководството за проеговото обучение.

3. На родителска среща родителите се замени в психо-социалното състояние на семейството с отношение към детето и нпознават с училищните практически насоки от класния ръководител и отговорно ги съблюдават.

III. Задължение на учителите

- Да се запознаят с училищните практически насоки
- Да спазват стриктно насоките
- В случай на необходимост по тях да сигнализират по гореописания начин.
- На родителска среща класния ръководител запознава родителите с училищните практически насоки срещу подпис в протокола.

УЧИЛИЩНИ ПРАКТИЧЕСКИ НАСОКИ

ЗА ПОДКРЕПА НА ДЕТЕТО

В СИТУАЦИИ НА КОНФЛИКТ В СЕМЕЙСТВОТО

Училищните насоки са разработени съгласно Практически насоки за работещите в образователната система за подкрепа на детето в ситуации на раздяла **и** конфликт между родители на Държавна агенция **за** закрила на детето и **приети от Педагогическия съвет на проведено заседание на 12.09.2023 г. с протокол** No **17 и утвърдени със заповед на директора No РД-12-2105/14.09.23 г.**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящите насоки са разработени на база методическо ръководство от Държавната агенция за закрила на детето в партньорство с Министерството на образованието и науката, Агенцията за социално подпомагане**,** Националното сдружение на общините в Република България и неправителствени организации. Ръководството е предназначено за всички работещи с деца в детските градини и училищата.

В ръководството са разгледани законодателни норми, свързани с правата на детето и закрилата на дете в риск, ролята на отговорните институции по закрила на детето, уреждането на родителските права и отношения.
За да се защитят по най-добрия начин правото и интереса на детето в ситуация на родителски конфликт, необходимо ръководството педагогическите специалисти в училище да бъдат информирани за риска, който крие тази ситуация за детето, както и да бъдат подкрепени с насоки за предприемане на необходимите действия по компетентност.

Раздялата на родителите, особено когато има и конфликт между тях, се отразява негативно върху детската личност и психика. Всяко дете изпитва тревога, притеснение, страх в ситуациите дори на най- благоразумна и спокойна раздяла. Доколко конфликтната ситуация ще се отрази върху състоянието на детето и какви ще бъдат отрицателните последствия зависи от тежестта и продължителността, от възрастта на детето, както и от начина, по който двамата родители уреждат отношенията помежду си и отношенията си с детето.

Родителският конфликт дава отражение върху поведението и цялостното присъствие на детето в училище, като в много случаи учителите/възпитателите са първите възрастни, които се сблъскват с последствията от неразбирателствата в семейството.

Всяка ситуация на родителски конфликт притежава строго специфични особености**,** което е предпоставка за различен тип поведенчески и емоционален отговор в зависимост от индивидуалните характеристики и капацитет за справяне на самото дете. В този смисъл е особено важно работещите с ученици да имат

необходимите знания за начина на реагиране и за разпознаване на ранните сигнали за риск**,** за да могат чрез съдействието на специалисти от другите служби да реагират правилно и да посрещат специфичните потребности на децата, попаднали в такава ситуация.

България и е залегнала в разпоредбите на Семейния кодекс (СК), Закона за закрила на детето (ЗЗДет.) и Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (ППЗЗ Дет.). Необходимо е тези законови актове да се познават и прилагат от всички, които работят с деца.

Спецификата на работата с деца в различни рискови ситуации се определя от възрастовите им особености и потребности. Те са беззащитни и не могат да отстояват своите интереси, лесно стават жертва на насилие, експлоатация и трафик. На потребността от специални грижи към детето се обръща внимание още в Женевската декларация по правата на детето от 1924 г. и Декларацията за правата на детето. приета от ООН през 1959 г. На 20.11.1989 г. се приема Конвенция на ООН за правата на детето, ратифицирана с решение на Великото Народно събрание от 1991 г. В нея се съдържат основните социални и правни принципи, отнасящи се до защитата и благоденствието на децата.

В България през октомври 2000 г. е приет Закон за закрила на детето, който влиза в сила от 01.01.2001 г. По силата на този закон е създадена Държавна агенция за закрила на детето *(*ДАЗД) като специализиран орган на Министерския съвет за ръководство, координиране и контрол в областта на закрилата на детето.

Законът за закрила на детето (ЗЗДет.) е основният нормативен акт, който урежда правата, принципите и мерките за закрила на детето, отговорностите и задълженията на органите по закрила на детето, участието на държавата, общините и тяхното взаимодействие при осъществяване на дейностите по закрила на детето, както и участието на юридически лица и физически лица з такива дейности. В него са дадени дефиниции на основни понятия, вменени са отговорности и са предвидени санкции при неизпълнение на задължения по него,

Всяко дете има право на закрила за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие и на защита на неговите права и интереси. Съгласно § 1, т. 11 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДет. „дете в риск" е дете:

> чиито родители са починали**,** неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;

> което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унизително отношение, или наказание в или извън семейството му.

> за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие**;**

> което страда от увреждания, както и от трудно лечими заболявания.

Законът за закрила на детето задължава всяко лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, незабавно да уведоми органите за закрила, които са: Държавна агенция за закрила на детето; Дирекция „Социално подпомагане": Министерство на вътрешните работи. Същото задължение има и всеки, който при упражняваната от него професия или дейност в изпълнение на служебните си задължения има информация или съмнение за наличие на риск за детето, дори ако това е обвързано с професионална тайна.

Законът (ЗЗДет.) предвижда санкции административно наказание "глоба", при неизпълнение на задължението за уведомяване.

• При наличие на информация или на съмнение за дете в риск, работещите в училище трябва да подадат сигнал до отдел „Закрила на детето" (ОЗД) към дирекция "Социално подпомагане" (ДС11). Тези структури са на подчинение на Агенцията за социално подпомагане (АСП) към Министерството на труда и социалната политика (МТСП), но
се бъркат като структура: на Държавната агенция за закрила на детето. Във всички по-големи градове има такъв отдел, а за малките градове и села отделът, който отговаря за техния район, се намира в общинския център. В малките населени места, когато възникне необходимост от предприемане на спешни мерки за закрила на дете в риск, кметът на общината като орган по закрила организира незабавно ангажираните партньори на местно ниво по силата на въведен и действащ ..Координационен механизъм за взаимодействие в случаите на насилие над дете и при кризисни ситуации".

Сигналът може да бъде подаден писмено, на място или по телефона.

Сигнал за дете в риск може да бъде подаван по всяко време на денонощието, *без* почивен *ден* на безплатната Национална телефонна *линия за* деца 116111. Линията се поддържа от Държавната агенция за закрила на детето. Колкото по-подробни са данните, които се подават в сигнала, толкова по-бързо може да се направи проучването на случая и да се предприемат подходящите мерки за закрила, като се гарантира конфиденциалност на информацията и на подателя на сигнала.

При постъпване на сигнал за дете в риск служители от отдел „Закрила на детето" правят оценка на риска и проверка на място. Срещат се с детето, неговите близки, учители, съседи, лекари и други, които могат да дадат информация за състоянието и поведението му. Целта е да се предприемат мерки за закрила по реда на ЗЗДет., съобразени със спецификата на случая. Във всички случаи подходът е индивидуален и съобразен с най-добрия интерес на детето.

II. РОДИТЕЛСКИТЕ КОНФЛИКТИ И ПОСЛЕДСТВИЯТА ВЪРХУ ДЕТЕТО

Всяка ситуация на родителски конфликт притежава строго специфични особености, което е предпоставка за различен тип поведенчески и емоционален отговор в зависимост от индивидуалните характеристики и капацитет за справяне на самото дете. Негативните последствия засягат различни сфери от живота на детето: поведение: емоции; представа за себе си; социални отношения; представяне в училище и детската градина; постижения. В този смисъл е трудно да бъдат изведени единни критерии за недвусмислено наличие на рискова за детето конфликтна ситуация в семейството. Въпреки това съществуват някои общи индикатори, които насочват вниманието на училищните специалисти и могат да ги подпомагат при разпознаването на потенциална конфликтна ситуация в семейството:

- понижаване на успеха и общото училищно представяне**;** нарушения В характеристиките на вниманието и последващи трудности в обучението;

- понижаване на социалната активност и контакти. Наличие на проблематични взаимоотношения с връстниците;

- опозиционно поведение и/или агресивни прояви; трайно повишено равнище на тревожност, изразяващо се в необичайни телесни реакции и промени (загуба не тегло, безсъние, психомоторни тикове и др.). плач и/или страхови реакции.

III. ПОДКРЕПА НА ДЕТЕ В СИТУАЦИЯ НА РОДИТЕЛСКИ КОНФЛИКТ В УЧИЛИЩЕТО

Училището има формираща роля за развитието на детето. То предоставя среда, в която отношенията между участниците влияят върху начина, по който децата проявяват естественото си любопитство и желание за общуване и опознаване на себе си, другите и света. След семейството образователната среда с второто важно обкръжение за детето. Детето пренася привързаността си към родителите върху авторитетните фигури на учителите и на връстниците. Ето защо рискови или неблагоприятни фактори от семейството оказват влияние и върху начина, по който детето учи, формира приятелства, играе, участва в света на училищната общност.

Училището е средата, в която семейните трудности и неразбирателства намират външен израз в поведението и емоционалното състояние на детето.

Оказването на подкрепа на дете. попаднало в ситуация на родителски конфликт е специфичен и продължителен във времето процес, който предполага различни равнища на интервенция и провокира редица въпроси, свързани с професионалните граници и етика на училищните специалисти.

Оказването на подкрепа в рамките на образователната институция трябва за следва общоучилищен подход, основан на екипното взаимодействие на различни училищни специалисти (класен ръководител, съветник/психолог, учители, ръководство), като се съобразява с нормативната рамка и предписания, които регулират правово отношенията между родителите, както и е професионалните задължения и правомощия на всеки училищен специалист. Подкрепата също така следва да се оказва в съответствие с етичните стандарти в професията на помагащия специалист и в практиката на работещите с деца, съгласно Етичен кодекс за работа с деца, разписан от ДАЗД /държавна агенция за закрила на детето/ и приет от всички институции като неотменна част на длъжностната характеристика за всички, които работят с леца от различните професионални сфери.

IV. Подкрепата на дете в ситуация на родителски конфликт при раздяла не е полиран процес и предполага няколко основни равнища на интервенция:

> индивидуална подкрепа на детето;

> комуникация и включване на родителските фигури;

> осигуряване на подкрепяща среда;

1. Оказването на индивидуална подкрепа на детето се явява централен момент от подкрепящата работа, като усилията на специалистите следва *да* бъдат

насочени към подпомагане на детето да се справи с негативните емоции. Учителят/възпитателят има предимството да познава най-добре децата и тяхната ситуация**.** Той е първият човек, на когото се доверяват родителите и разполага с информация за наличието на промяна в семейните отношения. Ето защо учителят/възпитателят има и важната задача да идентифицира ранните сигнали за наличие на проблем, както и да потърси помощта на специалист за оценка и справяне и справяне с рисковата ситуация. Когато детето демонстрира поведенчески прояви, различни от обичайните, е необходимо да се направи консултация с педагогическия съветник или специализирана помощ. Екипното обсъждане помага за следването на единен подход от различните участници в съответствие с потребностите на детето. Тяхната роля може да бъде комбинирана с кратко директно съвстване на децата. помагайки им да разберат процеса на разтрогване на семейството и техните реакции към него, тъй като при развод или раздяла на родителите децата често имат чувството, че разпадането на семейството е по тяхна вина и могат да бъдат дълбоко засегнати от преживяното. Възможно е да настъпят поведенчески разстройства, проблеми с концентрацията, както и да станат по-податливи на заболявания.

Учителят/възпитателят е първият, който може да подпомогне детето в процеса на адаптация с новата семейна ситуация, предразполагайки го към разговор и споделяне. Важно е детето да припознае педагога като подкрепяща фигура, към която да се обърне при нужда. Необходимо е детето да бъде изслушано и успокоено, без да се търси директно разрешаване на проблема.Най-важният момент в комуникацията с детето е то да бъде предразположено да споделя своите чувства и въпроси относно раздялата в условията на сигурност и доверие. Тези разговори трябва да се случват насаме.

2. Комуникация и включване на родителите*.*

Поддържането на позитивни отношения с родителите е от особено значение за ефективното подпомагане на детето при справяне с конфликтната ситуация при раздяла. Важно е екипът, който участва в подкрепата на детето да разполага с актуална информация относно фамилната динамика, като общува с родителите и ги информира за развитието на детето в училището или детската градина.

При наличие на непълно семейство (семейство с един родител, раздяла, развод и пр.) училищният екип трябва да е информиран относно правната регулация на отношенията в семейството, по въпросите, свързани с правата и попечителството над детето, режима на виждане, достъпа на другия родител до информация за детето и др. Учителят следва да се съобразява с правните разпоредби и при неяснота или съмнение да се обръща към ръководството на училището за установяване на актуалната родителска ситуация.

3. Осигуряване на подкрепяща *среда*:

При установена ситуация на родителски конфликт при раздяла учителят/възпитателят трябва да създаде необходимата подкрепяща среда за Детето в рамките на класа/групата създаване на атмосфера на приемственост и разбиране по отношение на различните семейства, с което да се предотврати потенциален тормоз или изолация от страна на съучениците. Необходимо е в училище да се използват възможностите в часа на класа или друг учебен предмет да се обясни на децата, че съществуват различни семейства семейства с двама родители, с един родител, разделени родители, разширени семейства и др.

Успоредно с това учителят/възпитателят трябва да спазва установените граници и правила на поведение. Необходимо е да бъде едновременно и подкрепящ**.** и взискателен към детето, което ще помогне създаването на структурирана и предвидима среда за оставане във връзка с другите в естествения процес на обучение и общуване. Това ще даде на детето усещане за спокойствие и сигурност, които са особено необходими в ситуация на родителски конфликт при раздяла.Всяка намеса трябва да бъде внимателно планирана в зависимост от спецификите на индивидуалния случай.В повечето случаи процесът на подкрепа е в следната последователност:

3.1. Идентифициране на конфликтна ситуация.

3.2. Формиране на екип за подкрепа.

3.3. Изготвяне на план от грижи и интервенции.

3.4. Мониторинг на напредъка и развитието.

В училището следва да бъде оказана своевременна и подходяща намеса при наличие на родителски конфликт при раздяла**,** която да подпомогне детето и семейството.

Децата се нуждаят и очакват Вашата подкрепа!